GAUTENG PROVINCE
EDUCATION
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

VOORBEREIDENDE EKSAMEN

2022

NASIENRIGLYNE

REKENINGKUNDE VRAESTEL 1 (10711)

NASIENBEGINSELS

1. Tensy anders vermeld in die nasienriglyne, is strafpunte vir vreemde items is slegs van toepassing indien ’n kandidaat nie punte op ’n ander plek in die vraag vir daardie item verloor het nie (geen vreemde-item-strafpunte vir misplaaste items nie). Geen dubbelpenalisering toegepas nie.
2. Strafpunte vir plasing of swak aanbieding (bv. besonderhede) is slegs van toepassing indien die kandidaat punte vir die bedrae vir daardie item verdien het.
3. Volpunte vir korrekte antwoord. Indien die antwoord foutief is, merk die bewerkings wat voorsien is.
4. Indien ’n vooraansuiweringsyfer as ’n finale syfer getoon word, ken die bewerkingspunt toe vir daardie syfer (nie die metodepunt vir die antwoord nie). Let wel: As syfers aangedui in memo vir komponente of bewerkings, dra hierdie nie die metodepunt van die finale antwoord ook nie.
5. Tensy anders getoon, moet die positiewe of negatiewe effek van enige syfer in ag geneem word om die punt toe te ken. Indien geen + of – teken of hakie voorsien is nie, aanvaar dat die syfer positief is.
6. Waar aangedui word, ken deelpunte toe om die kwaliteit van antwoorde van kandidate te differensieer.
7. Waar strafpunte toegepas word, kan die punte vir daardie afdeling van die vraag nie as ’n negatiewe syfer getoon word nie.
8. 'Bewerking' beteken kontroleer bewerking. 'Een deel korrek' beteken bewerking en een deel korrek. Let wel: Kontroleer bewerking moet +, -, x, ÷, wees of per memo.
9. Een deel korrek beteken ‘bewerking en een deel korrek’. Waar metodepunte toegeken word vir een deel korrek, moet die nasiener die redelikheid van die bewerking ondersoek en ten minste 1 deel moet korrek wees, voor die punt toegeken word. Indien ’n syfer ’n metodepunt verdien, word dit as ‘een deel korrek’ beskou.
10. In bewerkings, moet punte toeken nie toegeken word vir bewerking as teller en noemer omgeruil is nie – hierdie is ook van toepassing op verhoudings.
11. Met die toekenning van metodepunte, maak seker dat kandidate nie volpunte kry vir enige item wat foutief is nie, ten minste gedeeltelik. Dui aan met ’n ☒.
12. Wees bedag daarop dat party kandidate geldige alternatiewe buite die memorandum verskaf.
13. Kodes: v = vreemde item; p = plasing/aanbieding.

12 bladsye

VRAAG 1

1.1 KONSEPTE:

1.1.1	Balansstaat ✓
1.1.2	Bedryfsbate ✓
1.1.3	Nie-bedryfsbate ✓
1.1.4	Bedryfskapitaal ✓
1.1.5	Inkomstestaat ✓

5

1.2 FEINT PPE BEPERK

1.2.1 INKOMSTESTAAT VIR DIE JAAR GEËINDIG 28 FEBRUARIE 2022

Verkope (6 500 000 x 120/100)		7 800 000	✓✓	
Koste van verkope (7 800 000 x 100/160)	Indien Verkope x 100/160	(4 875 000)	☑☑*#	
Bruto wins	Indien Verkope x 60/160 V – KVV	2 925 000	☑#	5
Ander Bedryfsinkomste		141 530	☑*	
Huurinkomste (130 200✓ + 11 100✓✓)		141 300	☑*	
Voorsiening vir oninbare skulde aansuiwering		230	✓✓	
Bruto Bedryfsinkomste	bewerking	3 066 530	☑	8
Bedryfsuitgawes	BBI-BW	(1 896 530)	☑	
Salarisse		**601 450**		
Direkteursfooie		**470 850**		
Waardevermindering		**281 000**		
Diverse uitgawes	balanserende syfer	387 600	☑	
Ouditfooie (25 000✓ + 37 500✓✓) OF (25 000 x 100/40)		62 500	☑*	
Versekering (103 500 ✓– 23 000✓) OF (11 500 X 7) OF 103 500 X 7/9		80 500	☑*	
Handelsvoorraad tekort (370 870 – 358 240)		12 630	✓✓	11
Bedryfswins	Verkope x 15%	1 170 000	☑☑	
Rente inkomste	NWVRU-BW	265 100	☑	
Netto wins voor rente uitgawe	NPBT + IE	1 435 100	☑	
Rente uitgawe		(220 500)	✓	
Netto wins voor belasting	NWNB+ IB	1 214 600	☑#	
Inkomstebelasting		**(340 088)**		8
Netto wins na belasting	340 088 X 72/28	874 512	✓✓#	

Vreemde items bv. balansstaat items/dividende -1 Maks *een deel korrek
#Kyk of die leerder Verkope of KVV bereken het deur die winspersentasie verskaf te gebruik

32

1.2.2 BALANSSTAAT OP 28 FEBRUARIE 2022

EKWITEIT EN AANSPREEKLIKHEDE				
AANDEELHOUERSEKWITEIT	480 000 ✓ x 720c ✓ (800 000 x 60%)		3 456 000	☑*
Gewone aandelekapitaal	AE – BI		2 988 000	☑
Behoue inkomste			**468 000**	**4**
NIE-BEDRYFSLASTE			535 700	
Lening: Best Bank (1 250 000 ✓– 542 400 ✓+ 220 500✓) – 392 400✓ (45 200 x 12) een punt; 928 100 drie punte; (542 400 – 150 000)een punt			535 700	☑* **5**
BEDRYFSLASTE *Items onder BL mag gekombineerd wees as deel van H&AB			770 200	☑*
Handels- en ander betaalbares (203 100 ✓+ 3 400 ✓ +12 000✓✓+ 37 500 ☑) 206 500 twee punte; deposito; ouditfooie			256 000	☑*
SAID Inkomstebelasting	(340 088 – 323 888)		16 200	✓✓#
Aandeelhouers vir dividende	(445 600✓ – 340 000✓)		105 600	☑*#
Huidige gedeelte van die lening	sien NBL hierbo		392 400	☑#
TOTALE EKWITEIT EN AANSPREEKLIKHEDE	bewerking		4 761 900	☑ **14**

Vreemde items -1 (maks-2)
Aanbieding/foutiewe besonderhede -1(maks-2)
*een deel korrek
Kan deel van H&AB wees

23

60

VRAAG 2

2.1.1 GEWONE AANDEELHOUERSEKWITEIT NOTA

6 000 000 ☑#	Gewone aandele aan die begin van die jaar	22 500 000 ☑#
2 000 000 ✓	Gewone aandele uitgereik teen R2,75 elk	5 500 000 ✓
(500 000) ✓	Terugkoop van aandele teen (GAP: R3,50✓)	(1 750 000) ☑
7 500 000	**Gewone aandele uitgereik aan die einde van die jaar**	**26 250 000**

kontrolleer bewerking

7

2.1.2 BEHOUE INKOMSTE NOTA

Saldo aan die begin van die jaar	**7 000 000**	
Netto wins na belasting (2 072 000 x 72/28)	5 328 000	✓✓
Terugkoop van aandele (500 000 x 25/100)	(125 000)	✓*
Gewone aandele dividende bewerking	(2 660 000)	☑*
Interim (8 000 000 x 22/100) een deel korrek	1 760 000	✓☑
Finaal (7 500 000 x 12/100)	900 000	✓✓
Saldo aan die einde van die jaar bewerking	9 543 000	☑#

* ignoreer hakies
# Bewerking, teruggekoop van aandele en dividende moet afgetrek word

9

2.2 **SEVERANCE BPK**

*een deel korrek #antwoord moet invloei /uitvloei aandui om punte te verdien

KONTANTVLOEISTAAT VIR DIE JAAR GEËINDIG 28 FEBRUARIE 2022		
KONTANTGEVOLGE UIT BEDRYFSAKTIWITEITE		
Kontant gegenereer uit bedrywighede		**7 015 170**
Rente betaal		**(219 700)**
Inkomstebelasting betaal 2 072 000✓ + 160 000✓ + 30 000✓ OF (-2072 000-160 000-30 000) Aanvaar ander alternatiewe metodes bv. Grootboek rekening		(2 262 000) ☑#* **een deel korrek**
Dividende betaal Sien 2.1.2 1 760 000 ☑ + 212 000 ✓ **OF** Sien 2.1.2 (2 660 000 – 900 000) + 212 000 een punt een punt Aanvaar ander alternatiewe metodes bv. Grootboek rekening	**7**	(1 972 000) ☑#* **een deel korrek**
KONTANTGEVOLGE UIT BELEGGINGSAKTIWITEITE		
Vaste bates aangekoop		**(6 956 560)**
Opbrengs met verkoop van vaste bates		67 590✓
Verandering in vaste deposito	**3**	1 000 000✓✓
KONTANTGEVOLGE VAN FINANSIERINGSAKTIWITEITE		
Opbrengs met uitreik van aandele		5 500 000☑ Sien GAK
Terugkoop van aandele (GAP + 0,25) (1 750 000 + 125 000) OF (500 000 X R3,75) Sien GAK Sien BI		(1 875 000) ☑☑
Verandering in lening (2 080 000 – 1 960 000)	**4**	(120 000) ✓
NETTO VERANDERING IN KONTANT EN KONTANTEKWIVALENTE		177 500☑*
Kontant en kontantekwivalente (begin saldo) (72 000 – 147 500)		(75 500) ✓✓
Kontant en kontantekwivalente (eind saldo)	**4**	102 000✓

18

2.3 BEREKEN DIE VOLGENDE FINANSIËLE AANWYSERS

* Uitgedruk as 'n persentasie. % teken nie noodsaaklik nie. 100 geld nie as een deel korrek vir metodepunt nie

2.3.1

% bedryfsuitgawes op verkope	
Berekeninge	**Antwoord**
$\frac{1\ 250\ 000}{10\ 650\ 000}$ ✓ x $\frac{100}{1}$ ✓	11,7% ☑ * Aanvaar 11,73% Aanvaar 12%

3

2.3.2

Bedryfskapitaalverhouding	
Berekeninge	**Antwoord**
2 021 280 ✓ : (784 400 ✓ (770 000 + 9 000 + 5 400) 1 684 400 twee punte + 900 000 ☑ Sien 2.1.2)	1, 2 : 1 ☑

4

2.3.3

Opbrengs op aandeelhouersekwiteit	
Berekeninge	**Antwoord**
$\frac{5\ 328\ 000 ☑ \text{ Sien BI}}{½ (26\ 250\ 000 + 9\ 543\ 000) ☑ \text{ 35 793 000 een punt} + (22\ 500\ 000 + 7\ 000\ 000) ☑ \text{ Sien GAK} \text{ 29 500 000 een punt}}$ x $\frac{100}{1}$ Sien BI 32 646 500 twee punte	16,3% ☑*

4

45

VRAAG 3

3.1 **Skuld-ekwiteitsverhouding**

480 000✓ : (2 200 000 + 750 000) ✓

480 000 : 2 950 000

0,2 : 1 ☑ moet x : 1 wees

Aanvaar 0,16 : 1

3

3.2 **Dink jy dit is 'n wyse besluit om R1 000 000 te leen? Lewer kommentaar en haal TWEE finansiële aanwysers met syfers aan om jou antwoord te staaf.**

Finansiële aanwyswers ✓ ✓ Neiging en Syfers ✓ ✓ Kommentaar ✓✓

JA

Skuld/ekwiteitsverhouding het afgeneem van 0,5 : 1 (2021) to 0,2 : 1 (2022) sien 3.1 of met 0,3:1

OTKA afgeneem van 19% (2021) tot 17% (2022) met 10,5% / met 2% basis punte

Enige geldige kommentaar t.o.v. bogenoemde

- Die maatskappy is laaggerat en lenings het afgeneem.
- Positiewe hefboom OTKA oorskry rentekoers op lenings van 9%.
- ZUSA Beperk is 'n lae risiko en positief gerat.

6

3.3 **Lewer kommentaar oor die dividendbeleid van Zusa Beperk. Haal syfers aan.**

Berekening van dividende uitbetalings beleid. een punt elk

Gevolgtrekking: dividende vergeleke met die verdienste vir elke jaar een punt

2021

$\frac{65}{105} x \frac{100}{1} = 61{,}9 \; of \; 62\%$ ✓

2022

$\frac{24}{93} x \frac{100}{1} = 25{,}8 \; of \; 26\%$ ✓

In 2021, is 62% van die maatskappy se verdienste uitgedeel en die dividende van die huidige jaar het tot 25% gedaal. ✓

OF

Die maatskappy behou 38% van hul verdienste in 2021 en in 2022 het dit verhoog tot 74%/ Die maatskappy het besluit om winste terug te hou.

3

3.4 **Noem TWEE probleme wat 'n invloed op Zusa Beperk se winsgewendheid sal toon en verduidelik die invloed wat dit op die wins sal hê.**

Probleem ✓ ✓	**Invloed** ✓ ✓
Droogte	Dit verhoog die prys van gemmer en verkope mag afneem./Winste van die maatskappy sal afneem a.g.v. kleiner aanbod aan die kliënte.
Afleggings	Bedryfsuitgawes sal afneem a.g.v. afname in arbeidskoste./ Bedryfsuitgawes gaan toeneem omdat skeidingspakette betaal moet word.

4

3.5.1 **Persentasie aandele wat die besturende direkteur sou besit nadat nuwe aandele uitgereik is.**

Aantal aandele voor aandele uitgereik is

750 000 x 51% = 382 500

Persentasie nadat aandele uitgereik is

$$\frac{382\ 500\ \checkmark}{950\ 000\ \checkmark} \times \frac{100}{1}$$

= 40% ☑ 100 word nie as een deel korrek aanvaar nie (ignoreer % teken) Aanvaar 40,3%

3

3.5.2 **Hoekom sou die besturende direkteur bekommerd wees oor die uitreiking van die nuwe aandele?**

Hy sou nie meer die meerderheidsaandeelhouer wees nie / verloor beheer magte ✓

Syfers is nie noodsaaklik nie

1

20

VRAAG 4: KORPORATIEWE BESTUUR, OUDITVERSLAE EN PROBLEEMOPLOSSING

4.1

4.1.1	D ✓
4.1.2	A ✓
4.1.3	B ✓
4.1.4	E ✓

4

4.2 **OUDITVERSLAG**

4.2.1 **Waarom het die onafhanklike ouditeure na bladsye 12 – 30 van die jaarlikse verslag verwys?**

deelpunte vir gedeeltelike antwoord ✓✓

- Die finansiële state is in daardie bladsye van die Jaarlikse Verslag vervat; ander verslae wat nie deur hulle voorberei of nagegaan is nie, is ook in die Jaarlikse Verslag vervat.
- Die ouditeure is verantwoordelik vir 'n sekere deel van die verslag.
- Direkteure is verantwoordelik vir dele van die verslag soos deur hulle voorberei is

2

4.2.2 **Voltooi die sin "Hierdie finansiële state is die verantwoordelikheid van die …" in paragraaf 1.**
Skryf slegs die ontbrekende woord neer om die sin te voltooi.

- direkteure ✓

1

4.2.3 **Watter soort ouditverslag het Lexi Bpk van BB Ouditeure ontvang?**

'n Vrywaring/Weerhouding ✓

1

4.2.4 **As 'n aandeelhouer, watter bekommernisse sal jy aangaande die ouditverslag hê? Verduidelik DRIE punte.**

Enige drie geldige punte ✓✓ ✓✓ ✓✓
Deelpunte vir gedeeltelik korrekte antwoord

- Dit is 'n vrywaringsverslag wat die maatskappy negatief sal beïnvloed bv. reputasie/aandeelpryse / Onetiese gedrag wat beleggers sal afskrik
- Die korporatiewe bestuur/ king kode van die maatskappy word benadeel.
- Die korrekte prosedures vir die goedkeuring van direkteursgeld is nie gevolg nie.
- Die direkteure het hul posisies misbruik / Bedrog deur direkteure gepleeg / Direkteure het nie hul fidusiêre pligte nagekom nie
- Die reuse bedrag wat aan direkteure betaal is, kan 'n negatiewe effek op die resultate/likiditeit en solvabiliteit/winsgewendheid van die maatskappy hê.
- Onvoldoende ouditbewyse / Brondokumente kan nie geverifieer word nie

6

4.2.5 **Verwys na paragraaf 2. Verduidelik die rol/verantwoordelikheid van die Vergoedingskomitee en gee 'n rede waarom hierdie komitee noodsaaklik is.**

Verduideliking✓ LET WEL: Punt vir die verduideliking kan ingesluit wees in die rede

- Hersien alle salarisse, bonusse en ander verdienste/Hulle moet goedkeur en gee raad in verband met voorstelle t.o.v. fooie en bonusse.
- Om te voorkom dat direkteure hulself te veel betaal.

Rede ✓

- Om regverdigheid/deursigtigheid t.o.v. die betaling van fooie/salarisse te verseker
- Om bedrog/korrupsie/vermorsing te voorkom
- Opsporing van wanbestuur of bedrog
- Hulle kan die vergoeding/verdienste vergelyk met finansiële inligting van ander maatskappye in die bedryf.

2

4.3 **PROBLEEMOPLOSSING: VASTE BATES**

PROBLEEM GEÏDENTIFISEER MET SYFERS probleem geïdentifiseer ✓ syfer aangehaal ✓	**RAAD OM DIE PROBLEEM OP TE LOS** advies ✓
VOERTUIG A: • Meer kilometers gery maar minder aflewerings as die ander voertuie gedoen. • Ongemagtigde gebruik van die voertuig. 23 400 km vergeleke met 18 360 en 17 880 km of 520 aflewerings gemaak vergeleke met 1 050 en 1 100 aflewerings of 23 400 km teenoor slegs 520 aflewerings.	• Verbeter interne kontrole t.o.v. die gebruik van voertuie. • Dissiplinêre optrede teen die bestuurder. • Implementering van 'n logboek stelsel/voertuig nasporing. • Vergelyk logboek met google kaarte om ongemagtigde privaat ritte te verhoed.
VOERTUIG B: • Minder dae gewerk, maar die bestuurder ontvang dieselfde salaris as die ander bestuurders. 239 dae gewerk vergeleke met 291 en 283 dae/ontvang salaris van R252 000 vir slegs 239 dae gewerk.	• Ondersoek redes vir afwesigheid. • Betaal werkers slegs vir dae gewerk. Moenie 'n vaste salaris betaal nie, maar betaal kommissie vir die dae gewerk.
VOERTUIG C: • Hoë brandstofverbruik omdat die voertuig oud is. • Hoë onderhoudskoste omdat die voertuig oud is. • Die voertuig met die laagste drawaarde, insluitende R1 reswaarde, is gewoonlik duur om te onderhou. R39 595 vir 17 880 km gery teenoor R40 300 vir 23 400 km gery. R9 500 onderhoud teenoor R3 500 en R0 vir die ander voertuie. R2,21 brandstofverbruik in vergelyking met R1,70 van die ander voeertuie.	• Oorweeg dit om hierdie voertuig te vervang aangesien dit duur is om te onderhou. • Oorweeg dit om voertuig A te gebruik vir die aflewerings aangesien dit koste effektief is en huidiglik wanbestuur word. • Vervang die bestuurder van voertuig A met die bestuurder van voertuig C, aangesien laasgenoemde die meeste aflewerings gemaak het en van die drie bestuurders die meeste dae gewerk het.

9

25

TOTAAL: 150